

LANDELIJKE AANPAK VOOR ANALYSE RISICO'S DRINKWATERVOORZIENING

Het is in Nederland normaal dat er schoon en veilig drinkwater uit de kraan komt. Drinkwaterbedrijven maken daarom ook al sinds jaar en dag risicoanalyses, wat sinds de Drinkwaterwet van 2011 bovendien verplicht is. Dat laatste was voor de sector aanleiding om de koppen bij elkaar te steken en één methodiek te ontwikkelen. Doel: een betere inschatting van alle mogelijke risico's en meer kennisuitwisseling.

Drinkwater is een primaire levensbehoefte, belangrijk voor de volksgezondheid en uitval kan ook nog eens grote gevolgen hebben voor bedrijven. Sinds 2011 moeten de drinkwaterbedrijven in hun leveringsplannen een risicoanalyse en eventuele maatregelen die daaruit voortvloeien, opnemen. Die leveringsplannen gaan elke vier jaar naar de toezichthouder, de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT), de volgende keer in 2016.

In 2012 hebben de drinkwaterbedrijven besloten om als sector één nieuwe methodiek te ontwikkelen. Hiermee kunnen de bedrijven verstoringen van de drinkwatervoorziening systematisch rangschikken en waar nodig aanpakken. Een gezamenlijke aanpak is bovendien goed voor de kennisuitwisseling en de afstemming tussen de bedrijven – neem alleen al het feit dat de methodiek is vastgelegd in één handleiding voor heel Nederland. Bovendien wordt het toezicht op de sector eenvoudiger, en wordt een goede vergelijking tussen bedrijven mogelijk.

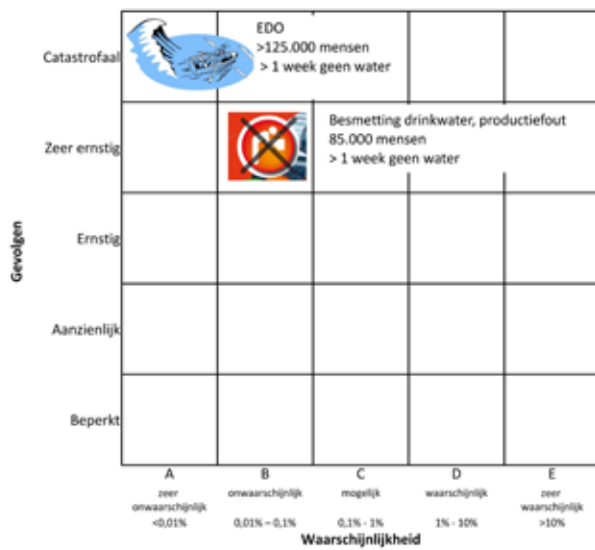
SAMENWERKEN VOOR VEILIGHEID

De drinkwaterbedrijven en hun brancheorganisatie Vewin hebben twee jaar gewerkt aan de nieuwe methodiek, waarbij het gedachtegoed van de Nationale Risicobeoordeling (NRB) het uitgangspunt was. De NRB is een wetenschappelijke methode die door het Rijk wordt gebruikt om inzicht te krijgen in de risico's voor de nationale veiligheid. De veiligheidsregio's (brandweer, meldkamers, ambulancediensten enzovoorts) gebruiken de NRB bij de inschatting van de risico's in hun regio (regionaal risicoprofiel). Door ook als drinkwatersector de NRB te gebruiken, is een betere afstemming mogelijk.

Omdat elk drinkwaterbedrijf al een eigen risicomethodiek had, is de nieuwe aanpak zo ontworpen dat voor elk bedrijf vertaling naar de eigen situatie relatief eenvoudig is. Dat garandeert de bruikbaarheid én drinkwaterbedrijven hoeven geen onnodig grote veranderingen door te voeren in hun manier van werken.

De benadering is ontwikkeld aan de hand van werkelijk opgetreden voorvallen, en op basis van de eisen uit zowel de Drinkwaterwet als het Drinkwaterbesluit. Ook is gebruik gemaakt van ervaringen uit het buitenland en *best practices* uit de wereld van het risicomanagement.

Risicobepaling bij gevaren en dreigingen in de drinkwatervoorziening

MOGELIJKE SCENARIO'S

De hoofdlijn van de methodiek bestaat uit:

- Het vaststellen van mogelijke gevaren (zoals technisch falen, een natuurramp) of dreigingen (zoals een cyberaanval) en de kans dat die zich voordoen.
- Het maken van scenario's voor gevolgen voor de drinkwatervoorziening en het vaststellen van de waarschijnlijkheid dat deze scenario's zich voordoen.

Belangrijk in de methodiek is de gestandaardiseerde basislijst van mogelijke gevaren en dreigingen. Deze lijst is gebaseerd op de NRB, het risicoprofiel van de veiligheidsregio en scenario's van alle drinkwaterbedrijven. De basislijst is het uitgangspunt voor de drinkwaterbedrijven om te onderbouwen welke dreigingen en gevaren wel of niet relevant zijn.

INSCHATTEN VAN GEVOLGEN

De waarschijnlijkheid van een concrete verstoring van de drinkwatervoorziening is gebaseerd op de kans dat bijvoorbeeld een dijktraject faalt en het gebied overstroomt én op de kans dat dit daadwerkelijk gevolgen heeft. Een dijkdoorbraak kan bijvoorbeeld leiden tot vervuiling van bronnen, het stilvallen van pompen en het breken van leidingen.

Een vervuiling van een bron kan vervolgens gevolgen hebben voor 1) de waterkwaliteit en daarmee de gezondheid van burgers (denk daarbij ook aan eventuele extra hulpverlening), 2) de leveringszekerheid (de waterlevering kan stil komen te liggen), 3) het aantal getroffen mensen, en 4) hoeveel dagen het duurt om weer schoon water te leveren.

Het eindresultaat van de analyse is een 'verstoringrisico-matrix' (bekend uit de NRB-benadering). Daarin zijn de waarschijnlijkheid van een incident en de gevolgen tegen elkaar uitgezet, elk in vijf categorieën. In de figuur bij dit

artikel zijn als voorbeeld de twee gevaren 'Ergst Denkbare Overstroming' en 'Besmetting van drinkwater door een productiefout' geplot. De matrix is een goed hulpmiddel om te kiezen welke gevaren of dreigingen prioriteit krijgen in termen van te nemen preventieve maatregelen.

PROEFDRAAIEN

Elk leveringsplan dat in 2016 naar de toezichthouder gaat, zal een matrix bevatten, als resultaat van de nieuwe landelijke aanpak van risicoanalyse. De drinkwaterbedrijven zijn nu aan het proefdraaien. Dit jaar bespreken ze de eerste resultaten van de tien risicoanalyses met elkaar. Ze kunnen nu gemakkelijker dan in het verleden kijken waar verschillen zitten en hoe dat komt. Deze uitwisseling verbetert naar verwachting het inzicht in de mogelijke dreigingen en gevaren voor de drinkwatervoorziening.

Bas van Eijk

(Evides Waterbedrijf)

Laurens van der Sluys Veer

(International Safety Research Europe)

Sabine Gielens

(Vewin)

Een uitgebreide versie van dit artikel is te vinden op H2O-Online. Het is te lezen door gebruik te maken van de QR-code of te kijken op www.vakbladh2o.nl

SAMENVATTING

De tien Nederlandse drinkwaterbedrijven hebben vanaf 2012 samen een methodiek ontwikkeld voor het in kaart brengen van risico's voor de drinkwatervoorziening. Hiermee kunnen de bedrijven de mogelijke verstoringen rangschikken en waar nodig maatregelen treffen. Eén methodiek voor de hele sector leidt tot meer kennisuitwisseling en daarmee tot betere inschattingen van risico's. Bovendien wordt het toezicht eenvoudiger en het vergelijken van drinkwaterbedrijven gemakkelijker. De nieuwe aanpak is gebaseerd op de Nationale Risicobeoordeling (NRB) waarmee ook de veiligheidsregio's werken.